

**ІХ всеукраїнська науково-практична
інтернет-конференція
«Актуальні питання
технології продукції тваринництва»**

Полтава 5 грудня 2024 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ СВИНАРСТВА І АПВ НААН
ІНСТИТУТУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПІВНІЧНОГО
СХОДУ НААН
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
ДУ ІНСТИТУТ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР НААН
ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ НААН

Тези доповідей

**Учасників ІХ всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції «Актуальні питання
технології продукції тваринництва»**

(5 грудня 2024 року)

Полтава 2024 р.

Рекомендовано до друку вченою Радою факультету Технологій тваринництва та продовольства Полтавського державного аграрного університету (протокол № 10 від 19.12.2024 р.)

УДК 637:636.082.22/.084

А 43

Члени редакційної колегії:

Анатолій ШОСТЯ – проректор з науково-педагогічної, наукової роботи Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Світлана УСЕНКО – декан факультету технологій тваринництва та продовольства Полтавського державного аграрного університету, доктор сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник;

Анатолій ПОЛИЩУК – завідувач кафедри технології виробництва продукції тваринництва, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Марія ІЛЬЧЕНКО – доцент кафедри біології продуктивності тварин імені академіка О.В. Квасницького, кандидат сільськогосподарських наук, старший дослідник;

Лариса КУЗЬМЕНКО – завідувачка кафедри біології продуктивності тварин імені академіка О.В. Квасницького, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Альона СЯБРО – асистент кафедри технології виробництва продукції тваринництва, доктор філософії;

Габрієлла БІРТА – завідувачка кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», доктор сільськогосподарських наук, професор;

Наталя ГРИЩЕНКО – доцент кафедри технологій у птахівництві, свинарстві та вівчарстві Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат сільськогосподарських наук, доцент;

Олександр БОРДУН – завідувач лабораторії тваринництва і кормовиробництва Інституту сільського господарства Північного Сходу Національної академії аграрних наук України, кандидат сільськогосподарських наук, старший дослідник;

Тетяна БУСЛИК – старший науковий співробітник лабораторії обміну речовин ім. С.З. Гжицького Інституту біології тварин, кандидат біологічних наук, старший дослідник.

Відповідальні за випуск:

Марія ІЛЬЧЕНКО – доцент кафедри біології продуктивності тварин імені академіка О.В. Квасницького, кандидат сільськогосподарських наук, старший дослідник.

Іван ЖЕЛІЗНЯК – старший викладач кафедри біології продуктивності тварин імені академіка О.В. Квасницького.

До збірника матеріалів всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні питання технології продукції тваринництва» ввійшли результати теоретичних та прикладних досліджень технології продукції тваринництва у . Матеріали надруковані в авторській редакції.

Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

ІХ всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Актуальні питання технології продукції тваринництва»: збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. інтрнет конф., 5 грудня 2024 р. Полтава : ПДАУ, 2024. 86 с.

© Колектив авторів

© Полтавський державний аграрний університет

Зміст

<i>I. Інноваційні аспекти виробництва продукції тваринництва</i>	8
Кравченко О.І. ДОБРОБУТ ТВАРИН ЯК ІНДИКАТОР СТАЛОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	8
Качала Д.О., Кузьменко Л.М. ЕФЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗБЕРІГАННЯ КОРМІВ ДЛЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ	11
Мазанько К.М., Кузьменко Л.М. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ І ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ДОЇННЯ КОРІВ	14
Матіїв Р.І., Кузьменко Л.М. ВПЛИВ ОКРЕМИХ ФАКТОРІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ МОЛОДНЯКА ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ.....	16
Скриннік В.Є., Усенко О. О. ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПАСІКИ	18
Степанюк В.К., Кузьменко Л.М. НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙ У МОЛОЧНОМУ СКОТАРСТВІ	19
Усенко О. О., Шевчик В.В. ОСНОВНІ ВИМОГИ ПРИ ПРОЕКТУВАННІ ТА БУДІВНИЦТВІ СВИНОКОМПЛЕКСІВ	22
II. Новітні технології годівлі сільськогосподарських тварин.....	25
Брик Р. О. ВПЛИВ ВІТАМІНІВ АНТИОКСИДАНТНОЇ ДІЇ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ІНДИКІВ	25
Желізняк І.М., Романенко Є. В. ВПЛИВ БУФЕРНИХ КОРМОВИХ ДОБАВОК НА МОЛОЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ	27
Сусол Р. Л., Арапакі С.С., РОЗРОБКА ЕЛЕМЕНТІВ ЕНЕРГООЩАДНОЇ ГОДІВЛІ СВИНЕЙ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНИХ КОРМІВ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	29
Сябро А. С., Андрущенко А. В. СТАН ПРООКСИДАНТНО-АНТИОКСИДАНТНОГО ГОМЕОСТАЗ У КРОВІ СВИНОК ПРИ ЗГОДОВУВАННІ ЦИТРАТУ МІДІ.....	32

Поліщук А.А. Оніщенко О.О.Корсаков С.В. ПЕРЕТРАВНІСТЬ ПОЖИВНИХ РЕЧОВИН РАЦІОНІВ З РІЗНИМИ ПРОТЕЇНОВИМИ ДОБАВКАМИ	33
<i>ІІІ. Генетика, селекція та розведення тварин .....</i>	
<i>37</i>	
Бордун О. М., Халак В. І., Саєнко А. М. ТРИВАЛІСТЬ ЖИТТЯ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ СВИНОМАТОК РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ ЗА ГЕНОМ LEP (g.284 A>T)	37
Біднина О. В., Желізняк І.М. ВПЛИВ ЛІНІЇ ПЛІДНИКА НА ІНТЕНСИВНІСТЬ РОСТУ МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В УМОВАХ НЕТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ	39
Ващенко П. А., Поліщук В. А., Соломчак А.М. СЕЛЕКЦІЙНА РОБОТА В СТАДІ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ ПОРОДИ ЗА ГЕНОМ АДРЕНОРЕЦЕПТОРУ $\beta 3$	41
Ващенко П. А., Степаненко С.О., Інкол А. Г. ВІДНОВЛЕННЯ ГЕНЕАЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ МИРГОРОДСЬКОЇ ПОРОДИ СВИНЕЙ	43
Зінов'єв С. Г., Саєнко А. М., Акімов О. В., Пека М. Ю. ВПЛИВ ГЕНОТИПІВ СВИНЕЙ НА РЕПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ ТА СПОЖИВАННЯ КОРМУ	46
Кузьменко А.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КОРІВ ПІД ВПЛИВОМ ГЕНОТИПУ ТА УМОВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	48
Ільченко М.О., Артеменко С.І. ОСОБЛИВОСТІ БІОХІМІЧНОГО СКЛАДУ ПЛАЗМИ СПЕРМИ У КНУРІВ	50
Слинько В.Г., Пруненко В.О. ФІЗИКО-ХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ М'ЯСО-САЛЬНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ СВИНОК РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ	52
Олійник А. Ю., Оніщенко Л.В. ВІДГОДІВЕЛЬНІ ЯКОСТІ СВИНЕЙ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ УМОВАХ ПОП «ВІКТОРІЯ» БАШТАШАНСЬКОГО РАЙОНУ	54
Усенко С. О., Шейко А. С. ПРОЯВ ТА НАСЛІДКИ ТЕПЛООВОГО СТРЕСУ У ПРОДУКТИВНИХ ТВАРИН	57
Федак В. Д., Безалтична О. О., Китаєва А. П. РІСТ МАСИ ТІЛА ТА ЛІНІЙНИЙ РОЗВИТОК ПОМІСНИХ БУГАЙЦІВ	

УКРАЇНСЬКА ЧОРНО-РЯБА МОЛОЧНА x УКРАЇНСЬКА М'ЯСНА РІЗНОГО ТИПУ КОНСТИТУЦІЇ.....	60
Шанта Е.І., Шаферівський Б. С. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ М'ЯСНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ СВИНЕЙ.....	62
Шаферівський Б.С. ВПЛИВ ГЕНОТИПУ СВИНЕЙ НА ЇХ ЖИВУ МАСУ ПІД ЧАС ВИРОЩУВАННЯ	65
Шостя А. М., Самовик А. С. ВПЛИВ ФІЗІОЛОГІЧНИХ РІВНІВ АКТИВНИХ ФОРМ ОКСИГЕНУ НА ПРОЦЕСИ ВІДТВОРЕННЯ У ТВАРИН	67
IV. Інноваційні технології харчових виробництв	69
Карбан Ю. В. СИРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ХАРЧУВАННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ	69
Флока Л.В. ТЕХНОЛОГІЇ 3D-ДРУКУ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ	70
Sheludko V., Pecherytsya M.	72
FOOD PRODUCT DEVELOPMENT: GLAZED CHEESE CURD WITH PUMPKIN PUREE	72
V. Якість та безпечність продукції тваринництва	75
Гришко А.О., Кузьменко Л.М. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІД ЧАС ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА-СИРОВИНИ	75
Дереза Ю. Ф., Черненко А. Ю., Славутіна Р.Р., ОБРОБКА ТА БЕЗПЕКА М'ЯСА КРОЛИКІВ	77
Мироненко О.І., Фесенко О.Г., Гришко А.О. БЕЗПЕЧНІСТЬ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ.....	81
Петулько П.В. ВИРОЩУВАННЯ ГІДРОПОННОЇ ЗЕЛЕНІ	84

V. Якість та безпечність продукції тваринництва

Гришко А.О.

здобувач вищої освіти

Кузьменко Л.М.

к. с.-г. н., доцент, завідувач кафедри біології продуктивності
тварин імені академіка О.В. Квасницького

*Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІД ЧАС ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА-СИРОВИНИ

Впровадження системи НАССР для виробництва якісного та безпечного молока, а також молочних продуктів, вимагає ретельного контролю за всім технологічним ланцюгом. Це включає етапи життєвого циклу молока: отримання, первинну обробку, зберігання, транспортування, переробку та реалізацію. Отже, забезпечення безпечної і повноцінної молочної сировини є основою для виготовлення високоякісної молочної продукції [1, 3].

На підприємствах, що займаються виробництвом молока-сировини, доцільно також застосовувати так звану Good Dairy Farming Practice (GDFFP) – хорошу практику фермерського господарювання [5].

На початковому етапі впровадження системи НАССР для виробництва молока необхідно скласти перелік потенційно небезпечних ризиків. Для цього ланцюг технології отримання молока в сільськогосподарських підприємствах структурується, розбивається на окремі етапи, в яких обов'язково виділяються складові частини та ідентифікуються небезпеки [2].

Під час виробництва молока, незалежно від методу утримання тварин (прив'язного чи безприв'язного), виділяють основні технологічні операції, що мають найбільший вплив на якість молока. Аналіз різних методів утримання показує, що кожен з них несе специфічні ризики.

Після вивчення схеми технологічних процесів виробництва молока проводять детальний аналіз ризиків, вивчають їх причини, прогнозують наслідки та розробляють заходи для їх попередження.

Одним із основних ризиків у технології виробництва молока є годівля тварин. Низька або незбалансована годівля, некваліфікований персонал або халатне виконання посадових обов'язків, а також перебої з постачанням кормів можуть призвести до отримання молока низької якості за різними показниками.

Для запобігання проблем з якістю в процесі годівлі необхідно вживати наступних заходів: регулярні лабораторні дослідження кормів, суворе заборона використання неякісних кормів для дійних корів, проведення інструктажів щодо дотримання санітарно-гігієнічних норм, позапланова перевірка кваліфікації працівників, верифікація закупівельних процесів та контролю вхідної продукції.

Гігієна дояра, тварин та приміщення, де проводиться доїння, також є критично важливою для виробництва молока. Відсутність засобів для миття та дезінфекції, неякісне виконання службових обов'язків можуть призвести до антисанітарії в доїльному залі, порушень хімічних та біологічних показників стану здоров'я корів і погіршення якості молока.

Регулярні мікробіологічні дослідження змивів з обладнання та інвентарю, заборона використання або утилізація неякісних кормів для дійних корів, позапланові інструктажі та перевірка кваліфікації працівників, а також верифікація закупівельних процесів та системи вхідного контролю є важливими заходами відповідно до системи НАССР [2].

Іншою важливою групою ризику для якості та безпечності молока є процеси санітарної обробки доїльного обладнання та резервуарів для молока.

На основі результатів детального аналізу ризиків, а також з урахуванням їх серйозності та ймовірності виникнення, визначається показник значущості ризиків. Всі ризики класифікуються за значимістю на три категорії, які контролюються відповідно базовими програмами-передумовами, операційними програмами-передумовами та планом НАССР [4].

Запровадження системи управління якістю НАССР на молочних фермах є складним процесом, однак необхідним для забезпечення можливості експорту якісної молочної продукції до країн Європи. Це довготривалий процес, який передбачає навчання обслуговуючого персоналу та керівників, оновлення доїльного обладнання, реконструкцію приміщень тощо. Проте, незважаючи на складнощі, це необхідно для досягнення високих стандартів якості.

Список використаних джерел

5. Барилевич О. М. Впровадження систем управління якістю та безпечністю продукції на підприємствах молокопродуктового підкомплексу. С. 20–23. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/zbirnik_tez_190919_ii_mizhnarodna_naukovo-praktichnoyi_konferenciya.pdf (Дата звернення 18.11.2024)

6. Гребельник О., Рябоконт Н. Впровадження НАССР у молочних господарствах. *Моя ферма*, 2019. № 3. С. 42–45. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/5482/1/Vprovadzhennia_%D0%9D%D0%90%D0%A1%D0%A1%D0%A0.pdf (Дата звернення 18.11.2024)

7. Кузьменко Л. М. Впровадження міжнародної системи якості НАССР для отримання якісного молока-сировини. *Матеріали науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії* (м. Полтава, 13-14 травня 2015 року). Полтава : РВВ ПДАА, 2015. Ч. 2. С. 180–182.

8. Матвеев В. В., Поперечний Б. М. Суть, зміст та основні принципи систем управління якістю продукції в молочній галузі. *Ефективна економіка*. 2014. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3694> (дата звернення: 18.11.2024)

9. Осадчук О. П. Формування системи управління якістю на підприємствах молочної промисловості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Організація та управління підприємствами». Київ, 2015. 23 с.

Дережа Ю. Ф.

здобувач наукового ступеня доктор філософії,
лікар ветеринарної медицини навчально – наукової
лабораторії факультету технологій тваринництва та продовольства

Черненко А. Ю.

здобувач вищої освіти ступеня «Бакалавр»

Славутина Р.Р.

здобувач вищої освіти ступеня «Бакалавр»

*Полтавський державний аграрний університет,
м. Полтава, Україна*

ОБРОБКА ТА БЕЗПЕКА М'ЯСА КРОЛИКІВ

М'ясо входить в раціон людини вже давно. Воно було основним компонентом дієти в Європі, Америці, Австралії тощо. Традиційно, коли повсякденна робота вимагала значних фізичних навантажень, кількість м'яса була головним фактором, що задовольняла потреби людини. Однак із індустріалізацією, модернізацією, а тепер і штучним інтелектом, рівень фізичної активності різко знизився, що призвело до змін у складі дієти та вимогах. Зараз саме якість м'яса визначає потреби людини. Раніше дієти з високим вмістом жиру були бажаними і вважалися делікатесом, оскільки жир підсилює смак їжі та дає велику кількість енергії. В даний час «жир» і червоне м'ясо вважаються винуватцями більшості захворювань, пов'язаних зі способом життя, таких як рак [1], серцево-судинні захворювання [2] і хвороба Альцгеймера [3]. М'ясна промисловість, з обвинуваченнями та кореляціями з хворобами способу життя та раком, перейшла на виробництво нежирних туш і продуктів із функціональними компонентами [2]. Крім виробництва нежирних туш, для сталого розвитку м'ясної галузі також досліджувалися альтернативні джерела м'яса. Альтернативні джерела м'яса, такі як м'ясо оленів, антилоп, кроликів і зайців, які поширені в окремих районах і недостатньо використовуються, отримали велику увагу [4]. Тож, ми детально обговоримо одне з таких альтернативних джерел м'яса, яке традиційно було локалізовано в нішевих регіонах Європи, Китаю, Кореї та Африки. Промисловість кролятини має потенціал стати стійким джерелом м'яса для майбутніх поколінь.

М'ясо кролика було частиною регулярного раціону в таких країнах, як Франція, Іспанія та Італія в Середземноморському регіоні, Китай і Корея в східному регіоні та Африці. Воно багате білками високої біологічної цінності, нежирне та містить низький вміст насичених жирних кислот і холестерину. Його подібність до курячого м'яса та низька залежність від орних земель і питної води роблять його ідеальним стійким джерелом м'яса. Кролівництво або культивування можна використовувати як інструмент для подолання